

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԲՈՍԱՇՐՋԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՌԻ
ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՆԵՐՈՒԺԸ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ
ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ

<https://doi.org/10.59982/18294359-24.15-eg-06>

Գևորգ Գազիկի Օրբելյան

Հայցորդ

ՀԵՀ, Կառավարման ամբիոն

orbelyangevorg@gmail.com

Անփոփագիր

Հոդվածում դիտարկվում է Երևանի զբոսաշրջային ռեսուրսների ու ենթակառուցվածքների ներուժի զարգացման հակիրճ ակնարկը: Քանի որ, քաղաքային զբոսաշրջության զարգացման մեջ կարևոր նշանակություն ունեն ռեսուրսները և ենթակառուցվածքները, որոնք էլ համարվում են կայուն զբոսաշրջության նյութական հիմքը և զբոսաշրջության տնտեսական աճի ներուժը, ուստի փորձ է արվել համընդհանուր կերպով ներկայացնել և՛ ռեսուրսների, և՛ ենթակառուցվածքների դասակարգման կատեգորիաները և ընդհանուր ընկալումները: Հոդվածում տեղ են գտել բնական ռեսուրսներից մինչև սոցիալական ռեսուրսներ, իսկ ենթակառուցվածքներից՝ տրանսպորտի, կացարանների՝ ընդհուպ մինչև անվտանգության ու շրջակա միջավայրի կայունության բնորոշումները: Ինչպես հայտնի է, զբոսաշրջության ոլորտի ռացիոնալ զարգացումն ուղղակիորեն կապված է զբոսաշրջային ներուժի հետ, այնուամենայնիվ, բոլոր այն ռեսուրսները և ենթակառուցվածքները, որոնք փորձել ենք ներկայացնել Երևան քաղաքի համաժամանակյա նկարագրությունների միջոցով, կարող են նպաստել քաղաքի առավել արդյունավետ տեսլականի կառուցմանը, ինչպես նաև կարող են բավարարել զբոսաշրջիկների լայն հոսքի տարբեր կարիքները և ճիշտ օգտագործելու դեպքում նպաստել զբոսաշրջության զարգացմանը: Այս ուսումնասիրությունը միտված է օգնելու հայեցակարգեր և ռազմավարություններ ստեղծելու հարցում, որոնք կարող են քաղաքի ենթակառուցվածքներում անհրաժեշտ ներդրումներ կատարելու արդյունքում, իրանել պատասխանատու զբոսաշրջային գործիքակազմ, կատարել համընթաց քայլեր՝ զարկ տալու տեղական ենթակառուցվածքների զարգացմանը:

Հիմնաբառեր. Երևան, քաղաքային զբոսաշրջություն, ռեսուրսներ, ենթակառուցվածքներ, ներուժ, զարգացում:

Ներածություն

Ներկա ուսումնասիրության նպատակն է համընդհանուր ներկայացնել քաղաքային ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների կարևորությունը տնտեսական զարգացման,

կյանքի որակի բարելավմանը միտված ընդհանուր բնորոշումները՝ բացահայտելով ՀՀ մայրաքաղաք Երևանը զբոսաշրջության տեսանկյունից: Որպես ուսումնասիրության օբյեկտ ներկայացվել և վերլուծվել են քաղաքային զբոսաշրջության այն բոլոր ռեսուրսներն ու ենթակառուցվածքները, որոնք կարող են արդյունավետ քաղաքային պլանավորման արդյունքում ստեղծել արդյունավետություն, կայունության, մատչելիություն և նորարարություն, որոնք էլ վճռորոշ նշանակություն կարող են ունենալ առավել կենսունակ, զբոսաշրջային առումով գրավիչ և ապրելու համար հարմարավետ քաղաք ստեղծելու համար: Խնդրի առարկա է հանդիսացել ուսումնասիրել Երևանի զբոսաշրջային այն ռեսուրսներն ու ենթակառուցվածքները, որոնք ճիշտ օգտագործելու և զարգացնելու հնարավորությունների դեպքում, կարող են հիմք հանդիսանալ բազմաթիվ նախագծերի, Երևան քաղաքի զբոսաշրջային ոլորտը խթանելու և հարմարավետ ու հյուրընկալ միջավայր ձևավորելու համար: Աշխատանքի գիտական նորույթի էությունը կայանում նրանում, որ առաջին անգամ է փորձ արվում մանրակրկիտ ուսումնասիրել, վերլուծել և ներկայացանել Երևան քաղաքի զբոսաշրջային ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների համընդհանուր պատկերը, որը կարևոր է ոլորտի արդյունաբերությունը հասկանալու ինչպես նաև նախանշելու քաղաքային ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների մեջ ներդրումներ կատարելու և կառավարելու ցանկալի արդյունքներն ու նպատակները:

Ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների բնորոշումները

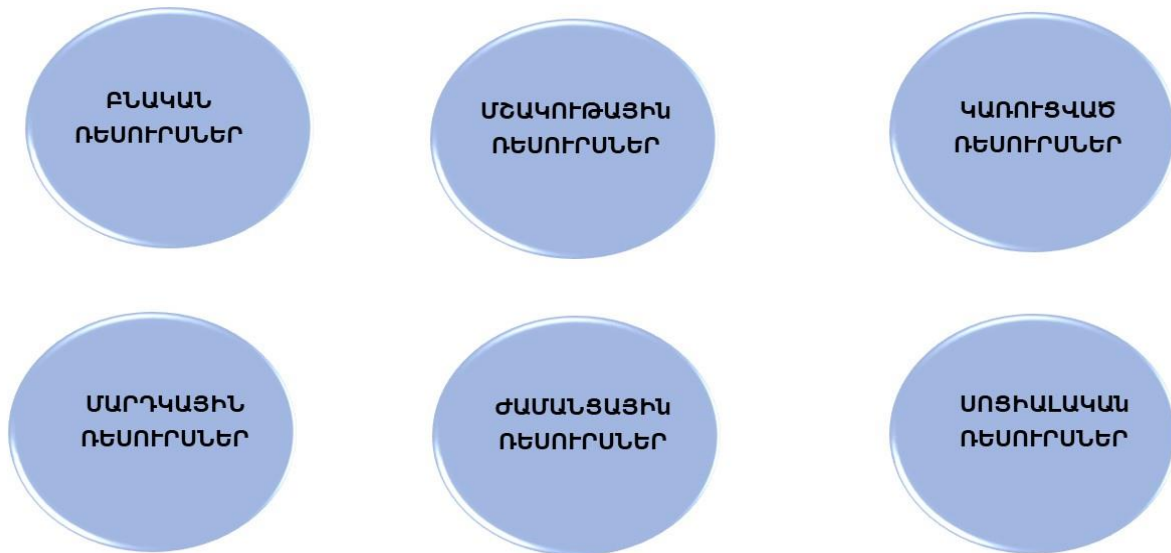
Տնտեսագիտական գրականության մեջ ռեսուրսներ և ենթակառուցվածքներ հասկացության տարբեր սահմանումներ կան: Զբոսաշրջության համատեքստում **ռեսուրսների** (Զբոսաշրջային ռեսուրսներ տերմինը նկարագրում է բնական և տեխնաձիմ գրավչությունները, ենթակառուցվածքները, ծառայությունները և այն պայմանները, որոնք գրավում են զբոսաշրջիկներին դեպի տարածք և կարող են նպաստել զբոսաշրջության վայրի ձևավորմանը) հասկացությունը վերաբերում է այն ակտիվներին, գրավչություններին և բաղադրիչներին, որոնք նպաստում են զբոսաշրջության ոլորտի զարգացմանն ու գրավչությանը, իսկ զբոսաշրջային **ենթակառուցվածք** (Սովետական Հանրագիտարանը պարունակում է մանրամասն հոդված, որում «ենթակառուցվածք» տերմինի (լատիներեն *infra* - ստորև, տակ և *structura* - կառուցվածք, տեղակայում) հայտնվելը տնտեսագիտության մեջ սկիզբ է առել 1940-ականների վերջին] տերմինը սահմանվում է որպես կառույցների, ցանցերի և ձեռնարկությունների մի ամբողջական համալիր, որը միտված է սպասարկելու զբոսաշրջիկներին և ապահովելու զբոսաշրջային ռեկրեացիոն հատվածի գործունեություն: Այն ներառում է արդյունաբերական և սոցիալական, ներառյալ հանգստի ենթակառուցվածքները: Այս համատեքստում ենթակառուցվածքը հասկացվում է որպես կառույցների, ինժեներական և կապի ցանցերի համալիր (ներառյալ հեռահաղորդակցությունը, ճանապարհները երկաթուղիներ, կայարաններ, տերմինալներ, օդային, գետային և ծովային երթևեկության կարգավորման համակարգեր) զբոսաշրջության ոլորտին առնչվող ձեռնարկություններ,

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

որոնք ապահովում են զբոսաշրջիկների բնականոն մուտքը դեպի զբոսաշրջային ուղղություն կամ դեստինացիա և դրանցում առկա ռեսուրսների պատշաճ օգտագործումը զբոսաշրջային նպատակներով՝ հնարավորություն է ընձեռում ապահովել զբոսաշրջության ոլորտի կենսական գործունեությունը:

Զբոսաշրջային ռեսուրսները համարվում են կայուն զբոսաշրջության նյութական հիմքը և զբոսաշրջության տնտեսական աճի ներուժը: Որպես զբոսաշրջային ռեսուրսների հետազոտման աշխատանքային չափանիշ և տեխնիկական ուղեցույց՝ զբոսաշրջային ռեսուրսների դասակարգման համակարգը աշխատանքի շատ կարևոր նախադրյալ է: Զբոսաշրջային ռեսուրսները կարելի է դասակարգել տարբեր կատեգորիաների (Տե՛ս, Նկար 1): Հարկ էնք համարում առանձնացնել զբոսաշրջային ռեսուրսների մի քանի ընդհանուր ընկալումներ.

Նկար 1

Զբոսաշրջային ռեսուրսներ

Բնական ռեսուրսներ. զբոսաշրջության մեջ բնական ռեսուրսները վերաբերում են եզակի և բնորոշ բնական առանձնահատկություններին և լանդշաֆտներին, որոնք կարող են գրավիչ լինել այցելուների՝ զբոսաշրջիկների համար: Սա ներառում է աշխարհագրական առանձնահատկություններ, ինչպիսիք են լեռները, լողափերը, գետերը, անտառները, վայրի բնությունը և ազգային պարկերը: Բնական ռեսուրսները հաճախ հիմնական գրավչություն են զբոսաշրջիկների համար, ովքեր փնտրում են բացօթյա հանգստի գործունեություն, էկոտուրիզմի փորձառություններ և բնության վրա հիմնված զբոսաշրջություն:

Մշակութային ռեսուրսներ. Մշակութային ռեսուրսները ներառում են նպատակակետի մշակութային ժառանգության նյութական և ոչ նյութական կողմերը: Սա ներառում է պատմական վայրեր, հնագիտական վայրեր, հուշարձաններ, տեսարժան

վայրեր, թանգարաններ, արվեստի և արհեստի առանձնահատկություններ, ավանդույթներ, բանահյուսություն, երաժշտություն, խոհանոց և տեղական սովորույթներ: Մշակութային ռեսուրսները նշանակալի դեր են խաղում մշակութային ժառանգության զբոսաշրջությամբ հետաքրքրվող զբոսաշրջիկներին ներգրավելու և տեղական ապրելակերպի ու փորձառական զբոսաշրջություն մասնակցության և հանրահռչակման գործում:

Կառուցված ռեսուրսներ. Կառուցված ռեսուրսները վերաբերում են տեխնածին կառույցներին և ենթակառուցվածքներին, որոնք մշակվել են զբոսաշրջության գործունեությանն աջակցելու համար: Սա ներառում է կացարաններ, ինչպիսիք են հյուրանոցները, հանգստավայրերը, ռեկրեացիոն վայրերը, հյուրատները և հանգստի տները, ինչպես նաև տրանսպորտային ենթակառուցվածքները, ինչպիսիք են օդանավակայանները, ծովային նավահանգիստները, ճանապարհները և երկաթուղիները: Այլ կառուցված ռեսուրսները կարող են ներառել ռեստորանները, զվարճանքի վայրերը, առևտրի կենտրոնները և տուրիստական տեղեկատվական կենտրոնները:

Մարդկային ռեսուրսներ. զբոսաշրջության մեջ մարդկային ռեսուրսները վերաբերում են այն մարդկանց, ովքեր նպաստում են զբոսաշրջության ոլորտին, ներառյալ տեղի բնակիչները, զբոսաշրջության մասնագետները և աշխատուժը: Սա ներառում է հյուրընկալության ոլորտի աշխատակիցներին, զբոսավարներին (էքսկուրսավարներին), տուրիստական գործակալներին, միջոցառումների կազմակերպիչներին և այլ ծառայություններ մատուցողներին: Մարդկային ռեսուրսները վճռորոշ դեր են խաղում զբոսաշրջիկներին որակյալ ծառայություններ և փորձառություններ մատուցելու գործում:

Ժամանցային ռեսուրսներ. կամ ինչպես ընդունված է ասել ռեկրեացիոն ռեսուրսները վերաբերում են հանգստի և ժամանցի նպատակներով մշակված օբյեկտներին և գործունեությանը: Սա ներառում է թեմատիկ զբոսայգիներ, զվարճանքի պարկեր, ջրային պարկեր ու ատրակցիոններ, սպորտային օբյեկտներ, գոլֆի դաշտեր, արկածային զբոսաշրջության գործողություններ և հանգստի հարմարություններ, ինչպիսիք են՝ զբոսանքի քայլարշավային արահետները, հեծանվային ուղիները և ժամանցային տարածքները: Հանգստի ռեսուրսները հատկապես կարևոր են զվարճանքի, հանգստի և բացօթյա զբաղմունքներ փնտրող զբոսաշրջիկներին գրավելու համար:

Սոցիալական ռեսուրսներ. սոցիալական ռեսուրսները ներառում են սոցիալական և համայնքային հատկանիշները, որոնք նպաստում են զբոսաշրջության փորձին: Սա ներառում է տեղի բնակչության հյուրընկալությունն ու ընկերասիրությունը, համայնքային միջոցառումներն ու փառատոնները, էքսպոներն ու ցուցահանդեսները, մշակութային փոխանակման ծրագրերն ու հնարավորությունները և ընդհանուր սոցիալական մթնոլորտն ու միջավայրը:

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Կարևոր է նշել, որ զբոսաշրջային ռեսուրսների դասակարգումը կարող է տարբեր լինել՝ կախված կոնկրետ ուղղությունից և դրա բնութագրերից: Բացի այդ, ուղղությունները հաճախ ունենում են տարբեր տեսակի ռեսուրսների համակցություն, որոնք կարող են բարձրացնել զբոսաշրջության վայրի ընդհանուր գրավչությունն ու մրցունակությունը:

Զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը վերաբերում է ֆիզիկական, սոցիալական և կազմակերպչական բաղադրիչներին, որոնք աջակցում և հեշտացնում են զբոսաշրջային գործունեությունը տվյալ վայրում: Այն ներառում է հիմնական հարմարություններ, ծառայություններ և կառույցներ, որոնք բավարարում են զբոսաշրջիկների կարիքներն ու պահանջմունքները: Զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը կարող է ներառել տարրերի լայն շրջանակ, ինչպիսիք են՝ տրանսպորտային ցանցերը, կացարանները, տեսարժան վայրերը, հարմարությունները, տեղեկատվական կենտրոնները և կապի համակարգերը [Mamirkulova, Gulnara et al.]: Հարկ ենք համարում առանձնանցնել նաև զբոսաշրջային ենթակառուցվածքների (Տե՛ս, Նկար 2) ընդհանուր ընկալումներմի և մի քանի հիմնական բաղադրիչներ.

Տրանսպորտ. Այն ներառում է օդանավակայաններ, ծովային նավահանգիստներ, երկաթուղիներ, ճանապարհներ, հասարակական տրանսպորտի համակարգեր և տրանսպորտի այլ տեսակներ, որոնք զբոսաշրջիկներին հնարավորություն են տալիս հեշտությամբ հասնել և տեղաշարժվել իրենց շուրջը:

Նկար 2

Զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներ

Կացարան. Վերջինս վերաբերում է զբոսաշրջիկների համար մատչելի կացարանների տարբեր տեսակներին, ինչպիսիք են՝ հյուրանոցները, հյուրատները, (ամբողջությամբ դրանք են՝ հյուրանոց, մոթել, առողջարան, հոսթել, մասնագիտացված ճամբար կամ տուն, հանգստյան տուն (պանսիոն), ճամբարային բնակատեղի (քեմփինգ,

գլեմփինգ), զբոսաշրջային տուն (Բի ընդ Բի՝ B&B), հյուրատուն): Կացարանների ենթակառուցվածքը բավարարում է տարբեր տեսակի ճանապարհորդների կարիքները և ապահովում նրանց մատչելիությունն ու հարմարավետությունը:

Գրավչություններ և տեսարժան վայրեր. դրանք զբոսաշրջային տեսարժան վայրերն են, բնական լանդշաֆտները, մշակութային, հնագիտական, ճարտարապետական և պատմական վայրերը, թեմատիկ այգիները, թանգարանները, ժամանցի վայրերը և հանգստի վայրերը, որոնք այցելուներին հրավիրում են դեպի վայր և եզակի փորձառություններ են տալիս նրանց:

Հասանելիություն (Հարմարություններ և ծառայություններ). Սա ներառում է ռեստորաններ, սրճարաններ, առևտրի կենտրոններ, շուկաներ, սպա կենտրոններ, սպորտային օբյեկտներ և այլ հարմարություններ, որոնք բավարարում են զբոսաշրջիկների սննդի, գնումների, հանգստի և զվարճանքի կարիքները:

Տեղեկատվություն և հաղորդակցություն. Զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը ներառում է այցելուների զբոսաշրջիկների տեղեկատվական կենտրոններ (**Tourist Information Center**), զբոսաշրջային գրասենյակներ, առցանց հարթակներ, բջջային հավելվածներ և այլ հաղորդակցման ուղիներ, որոնք զբոսաշրջիկներին տրամադրում են համապատասխան և արդի տեղեկատվություն՝ նպատակակետի, նրա տեսարժան վայրերի և հասանելի ծառայությունների մասին:

Անվտանգություն. զբոսաշրջիկների անվտանգությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ է համապատասխան ենթակառուցվածք, ներառյալ շտապ օգնության ծառայությունները, ոստիկանական բաժանմունքները, առողջապահական հաստատությունները և հսկողության համակարգերը:

Շրջակա միջավայրի կայունություն. Կայուն զբոսաշրջային ենթակառուցվածքը կենտրոնացած է շրջակա միջավայրի վրա զբոսաշրջության բացասական ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու և բնական ռեսուրսների պահպանման վրա: Այն ներառում է թափոնների կառավարման համակարգեր, էկոլոգիապես մաքուր պրակտիկա, վերականգնվող էներգիայի աղբյուրներ և պահպանման նախաձեռնություններ:

Զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը կենսական դեր է խաղում այցելուներ (զբոսաշրջիկներ) ներգրավելու, նրանց փորձառությունն ընդլայնելու և նպատակակետի զբոսաշրջության ոլորտի ընդհանուր զարգացմանը նպաստելու գործում [Sinclair, 1]: Լավ զարգացած և պահպանված ենթակառուցվածքը նպաստում է զբոսաշրջության աճի համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծմանը, աջակցում է տեղական տնտեսություններին և խթանում դրական փոխգործակցությունը զբոսաշրջիկների և տեղական համայնքների միջև:

Չնայած զբոսաշրջության ոլորտի ռացիոնալ զարգացումն ուղղակիորեն կապված է զբոսաշրջային ներուժի հետ, այնուամենայնիվ բոլոր այն ռեսուրսները և ենթակառուցվածքները, որոնք ներկայացնում են տվյալ վայրը կամ քաղաքը, կարող են բավարարել զբոսաշրջիկների լայն հոսքի տարբեր կարիքները և ճիշտ օգտագործելու դեպքում նպաստել զբոսաշրջության զարգացմանը և զգալի բարելավմանը: Ինչպես

արդեն վերևում նշեցինք, զբոսաշրջային ռեսուրսները զբոսաշրջության ոլորտի հիմքն են և վճռորոշ դեր են կատարում ոլորտի զարգացման գործում: Ջբոսաշրջային ենթակառուցվածքը վաղուց համարվում է զբոսաշրջության մաս և առանցքային դեր է խաղում զբոսաշրջիկների ներգրավման գործում [Seetanah et al., 92]: Հենց զբոսաշրջային ռեսուրսներն ու ենթակառուցվածքներն են զբոսաշրջային ուղևորությունների հիմնական պատճառը:

Ամենակարևորը, որը պետք է ունենան զբոսաշրջային ռեսուրսները, գրավչությունն է կամ «գայթակղությունը»՝ զբոսաշրջիկներին գրավելու ռեսուրսի կարողությունը: Տվյալ վայր կամ քաղաք այցելելու ևս մեկ լավ պատճառ է հանդիսանում որոշակի օբյեկտների առկայությունը, որոնք գտնվում են օրինակ ՄԱԿ-ի կրթության, գիտության և մշակույթի կազմակերպության մասնագիտացված գործակալության (այսուհետ՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ) համաշխարհային ժառանգության ցանկում, ինչը զգալիորեն բարձրացնում է նրա մրցունակությունը:

Հայաստանի Հանրապետության պատմամշակութային ժառանգությունը շատ հարուստ է և բազմազան: Առաջին հերթին հարկ է նշել ժայռապատկերների, քարանձավների, հնագիտական վայրերի միջնադարյան ճարտարապետական հուշարձանների, վանական համալիրների ու եկեղեցիների բազմազանության, մոնումենտալ քանդակագործ հուշարձանների, իրենց կատարելությամբ ճարտարապետական եզակի քարերի՝ խաչքարերի առատության մասին: Ցավոք, Երևանի տարածքում ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կարգավիճակ ունեցող օբյեկտներ առկա չեն, սակայն Հայաստանի տարբեր շրջաններում կան մի շարք մշակութային և պատմական օբյեկտներ, որոնք ներառված են համաշխարհային ժառանգության մեջ: Անկասկած, ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վերը թվարկած արժեքները նույնպես կարևոր են և կարող են յուրատեսակ ռեսուրս ու ենթակառուցվածք համարվել զբոսաշրջության համատեքստում, այն արդեն փաստում է, որ յուրաքանչյուր վայրում (քաղաքում) համաշխարհային ժառանգության օբյեկտի կարգավիճակ ունեցող օբյեկտների առկայությունը առավել գրավիչ է դարձնում զբոսաշրջիկների համար, սակայն պետք է արձանագրել, որ պատմամշակութային վայրերից բացի, տվյալ տարածքի զբոսաշրջային ռեսուրսները և ենթակառուցվածքային օբյեկտները կարող են զբոսաշրջիկների հանգիստը դարձնել հարմարավետ և հիշարժան: Այս համատեքստում կարևոր են սննդի օբյեկտները, կացարանները և ժամանցի օբյեկտները [Raina, 191] : Եվ պատահական չէ, որ քաղաքային զբոսաշրջությունը կարևորվում է նրանով, որ այն ունի մի շարք առանձնահատկություններ և գրավչություններ, ինչը հատուկ չէ գյուղական շրջաններին կամ բնական միջավայրերին: Քաղաքային զբոսաշրջության զարգացման խթանիչներն են՝ քաղաքային միջավայրը, ճարտարապետությունը, դիզայնը, հուշարձանները, թանգարանները, հյուրանոցային տնտեսությունը, զարգացած ենթակառուցվածքները, հանգստի և ժամանցի վայրերը [Երևան քաղաքի զբոսաշրջության զարգացման հայեցակարգ]: Առհասարակ քաղաքները մարդու կողմից ստեղծված միջավայրեր են, որոնք նախագծված են մարդկանց համար որպես բարենպաստ և գոհացուցիչ

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

կենսագործունեության տարածք: Ընդհանրապես, քաղաքները նախատեսված են մարդկային գործունեության լայն շրջանակի համար և բավարարելու տարբեր կարիքներ, ներառյալ աշխատանքը, ժամանցը, սոցիալական փոխազդեցությունները, ինտելեկտուալ ձգտումները և մշակութային արտահայտությունները: Աշխարհի տարբեր քաղաքներում մարդկային միջամտությունների և փոփոխությունների արդյունքում՝ բնական լանդշաֆտները վերածվում են ֆունկցիոնալ քաղաքային տարածքների: Բնականաբար, նախքան Երևան քաղաքի պատմության մեջ խորանալը և նրա բնորոշ առանձնահատկությունները նկատի ունենալը, պետք է մատնանշել Հայաստանը որպես ամբողջություն, քանի որ Երևանը Հայաստանի մայրաքաղաքն է, բազային քաղաքը և զբոսաշրջիկների հիմնական ուղղությունը, ինչպես նաև հայկական սփյուռքի գլխավոր կենտրոնը:

Երևանը որպես Հայաստանի մայրաքաղաք զբոսաշրջության ոլորտում մշակել է տարբեր ենթակառուցվածքներ՝ այցելուներին տեղավորելու և սպասարկելու համար: Քաղաքը առաջարկում է զբոսաշրջային ռեսուրսների և ենթակառուցվածքների ոչ այնքան հարուստ տեսականի: Երևանում չկան ավանդական բնական ռեսուրսներ, պաշարներ, ինչպիսիք են՝ նավթը, գազը կամ օգտակար հանածոները: Այնուամենայնիվ, քաղաքում առկա են որոշակի նշանակալի բնական ռեսուրսներ և առանձնահատկություններ, որոնց միջոցով այն փոխհատուցում է մշակութային ժառանգությունը, պատմական տեսարժան վայրերը և մարդկային կապիտալն ու արժեքները: Փորձենք հակիրճ ներկայացնել քաղաքի հստակ ռեսուրսներն ու ենթակառուցվածքները: Երևանը և նրա հարակից տարածքները հայտնի են բարձրորակ շինարարական քարերի, այդ թվում՝ տուֆի և բազալտի առատ պաշարներով, որոնք լայնորեն օգտագործվել են և շարունակում են օգտագործվել քաղաքում բազմաթիվ պատմական և ժամանակակից շինությունների կառուցման մեջ: Հրազդանի գետը, կիրճը և Գետառը նույնպես համարվում են քաղաքի կարևորագույն բնական ռեսուրսներից: Երևանի հնագիտական հուշարձանները համարվում են բնական ռեսուրսների յուրատեսակ աղբյուր: Հրաշալի օրինակներ են Էրեբունին, Կարմիր բլուրը, որոնք Երևանի կարևոր հնագիտական վայրերից են և տալիս են պատկերացումներ քաղաքի վաղ պատմության և ուրարտական քաղաքակրթության մասին, իսկ օրինակ Շենգավիթը հնագույն բնակավայր է, որը թվագրվում է մ.թ.ա. 4-րդ հազարամյակով՝ դարձնելով այն տարածաշրջանի ամենահին ու հայտնի քաղաքային բնակավայրերից մեկը և այլն: Մշակութային ռեսուրսներում առանձնակի տեղ է հատկացվում Երևան քաղաքի հայտնի ճարտարապետական ժառանգությանը՝ որը պատմության ընթացքում միախառնելով տարբեր ոճեր և ազդեցություններ, ստեղծել է ինքնատիպ ճարտարապետություն: Այս համատեքստում կարող ենք փաստել, որ կառուցված ռեսուրսները բացարձակապես ուղիղ համեմատական են մշակութային և ժամանցային ռեսուրսներին: Օրինակ՝ Ժողովրդական ճարտարապետությունը, որ հայտնի է նաև որպես «Վարդագույն քաղաք», ներկայացնում է հայկական ավանդական ժողովրդական ճարտարապետություն՝ նեղ ոլորապտույտ փողոցներով, բակերով և տեղական քարից կառուցված տներով: Այս

պատմական շինությունները հնարավորություն են տալիս պատկերացում կազմել քաղաքի անցյալի և մշակութային ինքնության մասին: Քաղաքում առանձնանում են մեծ հասարակական շենքեր, բնակելի համալիրներ և մոնումենտալ կառույցներ, ինչպես օրինակ՝ Երևանի հայտնի Կասկադ համալիրը, որը ճարտարապետական մոնումենտալ սանդուղք է՝ կապելով Երևանի կենտրոնը քաղաքի հյուսիս-արևելյան բնակելի թաղամասերի հետ: 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին Երևանում առաջացավ մի շարժում, որը հայտնի է որպես Հայկական դասական վերածնունդ: Այս ճարտարապետական ոճը ձգտում էր վերակենդանացնել և հարմարեցնել հայկական ավանդական ճարտարապետական տարրերը ժամանակակից կառույցների մեջ: Նմանատիպ նշանավոր օրինակներից է Հանրապետության հրապարակը, որը համարվում է քաղաքի կենտրոնական հրապարակը՝ շրջապատված ճարտարապետական գլուխգործոցներով և յուրատեսակ տեսարժան վայրերով, ներառյալ՝ Կառավարության տունը, Հայաստանի պատմության թանգարանը, Ազգային պատկերասրահը և այլն: Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և ֆալետի ազգային սկադեմիական թատրոնի շենքը ճարտարապետական մեծ գոհար է, որի ապշեցուցիչ ճակատը և նրբագեղ ինտերիերը այն դարձնում են ներկայացումների և միջոցառումների մշակութային հանգույց: Երևանում կան նաև բազմաթիվ մշակութային տեսարժան վայրեր, ինչպիսին է Մատենադարանը՝ Մեսրոպ Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի ինստիտուտը, որը ցուցադրում է հայկական միջնադարյան ձեռագրերը և ունի տպավորիչ ճարտարապետական արտաքին տեսք [Harutyunyan, 68-69]: Այստեղ պահպանվում է հին հայկական ձեռագրերի հսկայական հավաքածու: Այն գիտնականների համար գանձարան է, իսկ այցելուների համար մշակութային գրավչություն: Բացառիկ տեսարժան վայր է համարվում Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիրը՝ տարբերվող յուրօրինակ ճարտարապետական հորինվածքով, որը ներառում է Հայոց ցեղասպանության թանգարանը, անմար կրակը և խորհրդանշական հուշակոթողը:

Երևանում վերջին տարիներին նկատելի է ժամանակակից ճարտարապետական նախագծերի աճ: Քաղաքային լանդշաֆտը ներառում է ժամանակակից դիզայն՝ ապակե ճակատներով, նորարարական կառույցներով և խառը օգտագործման զարգացումներով ու տեխնիկայով շենք-շինություններ, որոնք ժամանակակից շունչ են հաղորդում քաղաքային միջավայրին:

Մշակութային և ճարտարապետական ռեսուրսները ընդգծում են տարբեր ազդեցություններ ու պատմական շերտեր, որոնք ձևավորել են Երևանի քաղաքային պատկերը՝ դարձնելով այն հետաքրքիր վայր ճարտարապետության սիրահարների և մշակութային առանձնահատկություններն ուսումնասիրողների համար:

Մարդկային ռեսուրսների տեսանկյունից Երևանն ունի բարձր կրթված և հմուտ աշխատուժ: Քաղաքը մի քանի համալսարանների և գիտահետազոտական հաստատությունների կենտրոն է, որը տարբեր ոլորտների համար ապահովում է

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

մարդկային ռեսուրսների արժեքավոր բազա, ներառյալ՝ տեխնոլոգիաները, հետազոտությունները և զարգացումը:

Ուսումնասիրելով Երևան քաղաքի ժամանցի ռեսուրսները կարող ենք փաստել, որ Երևանում ժամանցային ընտրության հնարավորությունները խիստ սահմանափակ են և հիմնականում պատկանում են մասնավոր ընկերություններին կամ կազմակերպություններին: Նկատելի են նաև վերջին տարիներին Երևանում բացված «Երազ Այգի» և «Երևան Պարկ» հանգստի և ժամանցի թեմատիկ այգիները: Պետական կամ համայնքապատկան ժամանացի վայրերից են Երևանի Կենդանաբանական այգին, Բուսաբանական այգին, որոնք որպես ժամանցային ռեսուրս և ենթակառուցվածք կարիք ունեն զարգանալու և կառավարվելու ժամանակի պահանջներին համապատասխան:

Ինչպես ընդունված է աշխարհի շատ քաղաքներում, քաղաքային իշխանություններն են տրամադրում տարածքներ հանգստի և ժամանցի համար: Զբոսայգիները, այգիները, հանգստի գոտիները թատրոններն ու թանգարանները և այլ քաղաքային հարմարությունները կարող են հանդիսանալ համայնքի բնակիչների հանգստի և ժամանցի վայրեր, իսկ մասնավոր հատվածին կարող են բաժին ընկնել այն սրճարանները, ռեստորանները, առևտրի կենտրոնները, որոնք մարդկանց հնարավորություն են տալիս հանգստանալու, շփվելու և զվարճանալու հանգստի զբաղմունքներով:

Ուսումնասիրելով սոցիալական ռեսուրսները, կարող ենք արձանագրել, որ վերջին տարիներին քաղաքում բազմազան փառատոնների, ցուցահանդեսների, էքսպոների անցկացումը իր նպաստն է բերել բազմաթիվ սոցիալական շփումների: Վառ օրինակ է Երևանի Գինու Փառատոնը, Գարերջրի փառատոնը, մի շարք գաստրոնոմիական ուղղվածությամբ միջոցառումները, որոնք խթանում են բնակչության հյուրընկալությունն ու ընկերասիրությունը, և ընդհանուր սոցիալական մթնոլորտն ու միջավայրը: Սրանք Երևանի զբոսաշրջային ռեսուրսների ընդամենը մի քանի օրինակներ են: Քաղաքի հարուստ պատմությունը, մշակութային ժառանգությունը և բնական միջավայրը այցելուներին տալիս են փորձառությունների և տեսարժան վայրերի բազմազան տեսականի՝ ուսումնասիրելու, բացահայտելու և հանրահռչակելու համար:

Ընդունված է, որ քաղաքային զբոսաշրջությունը կենտրոնանում է քաղաքների մշակութային, պատմական, ճարտարապետական և ժամանցային ասպեկտների ուսումնասիրության և փորձի վրա: Քաղաքային զբոսաշրջությանն աջակցող ենթակառուցվածքը ներառում է տարբեր բաղադրիչներ, օրինակ՝ քաղաքային կարևոր գույն ենթակառուցվածքը տրանսպորտն է, քանի որ քաղաքի ներսում արդյունավետ տրանսպորտային ցանցերը կարևոր նշանակություն ունեն քաղաքային զբոսաշրջության համար: Սա ներառում է լավ կապակցված ճանապարհներ, հասարակական տրանսպորտի համակարգեր (ավտոբուսներ, տրամվայներ, մետրո), տաքսիներ, հեծանիվների փոխանակման ծրագրեր և հետիոտների համար հարմար ուղիներ: Ցավոք, պետք է արձանագրել, որ Երևանը չունի լավ զարգացած տրանսպորտային համակարգ՝ զբոսաշրջությունը հեշտացնելու համար: «Զվարթնոց»

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

միջազգային օդանավակայանը ծառայում է որպես քաղաքի գլխավոր դարպաս՝ առաջարկելով միջազգային չվերթներ: Քաղաքն ունի հասարակական տրանսպորտի ցանց՝ ներառյալ ավտոբուսներ, միկրոավտոբուսներ մետրոպոլիտեն, տրոլեյբուսային սակավ շարժակազմ:

Երևանն առաջարկում է կացարանների լայն տեսականի՝ տարբեր բյուջեներին և նախասիրություններին համապատասխան: Քաղաքում կան շքեղ հյուրանոցներ, բուտիկ հյուրանոցներ, հյուրատներ, հանրակացարաններ և սպասարկվող բնակարաններ: Այս հաստատություններից շատերը զբոսաշրջիկներին տրամադրում են հարմարություններ և սննդի ծառայություններ: Քաղաքի կացարանները հիմնականում տեղակայված են քաղաքի կենտրոնում՝ զբոսաշրջային վայրերին մոտ: Երևան քաղաքի աշխարհագրական հարմարավետ դիրքի և հյուսիս-հարավ, արևելք-արևմուտք խաչմերուկում գտնվելու շնորհիվ, օտարերկրյա ճանապարհորդները Հայաստանով անցնելիս, մշտապես կանգ են առել այստեղ և միջնադարյան Երևանի նրանց նկարագրություններն այսօր տեղեկատվության կարևոր աղբյուր են: 17-րդ դարում Երևանում հիշատակվել են մի շարք իջևանատներ, իսկ 19-րդ դարից սկսած, քաղաքի կենտրոնական հատվածներում գտնվող շենքերի 1-ին և 2-րդ հարկերը վերածվել են հյուրանոցների կամ հյուրատների, որտեղ իջևանել են քաղաք այցելած օտարերկրացիները: Նշված ժամանակաշրջանում քաղաքում գործել են «Գրանտ», «Մարսել», «Լիոն», «Արևելք», «Վիեննա», «Ֆրանսիա», «Լոնդոն» և այլն [Մարգարյան, 187-189]:

Երևանում այժմ գործում է ավելի քան 590 հյուրանոց՝ սկսած պարզ, բայց հարմարավետ համարներից մինչև մրցանակակիր բուտիկ հյուրանոցներ: Marriott International, Radisson Hotel Group, Hilton, Accor, Best Western, Holiday Inn, Ramada by Wyndham և այլ հայտնի բրենդային հյուրանոցային ցանցեր ևս առկա են:

Քաղաքի բազմաթիվ հյուրանոցներ առաջարկում են կոնֆերանսների և հանդիպումների ամբողջովին կահավորված հարմարավետ սրահներ, որոնք բավարարում են բիզնեսի ոլորտի գրեթե բոլոր պահանջները:

Ուսումնասիրելով Երևան քաղաքի ենթակառուցվածքները, գալիս ենք այն եզրահանգման, որ ենթակառուցվածքների դասակարգման պարագայում այն կարող է բարձրացնել զբոսաշրջության վայրի ընդհանուր գրավչությունն ու մրցունակությունը: Օրինակ՝ քաղաքում կան բազմաթիվ գրավչություններ, սակայն դրանցից միայն մի քանիսն են, որ գտնվում են Երևանի քաղաքապետարանի անմիջական համակարգման ներքո: Որպես գրավչություն և տեսարժան վայր Երևանի քաղաքապետարանի ենթակայությամբ գործում են 5 համայնքապատկան թանգարան, 3 հնավայր, 3 թատրոն և 1՝ երկրի միակ կենդանաբանական այգին: Քաղաքային զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը ներառում է այդ տեսարժան վայրերի պահպանումն ու առաջնորդում, դրանց հասանելիության ապահովումը և այցելուների համար այնպիսի հարմարություններ, ինչպիսիք են՝ տոմսերի վաճառքը, էքսկուրսիաները և տեղեկատվական հասանելիությունը:

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

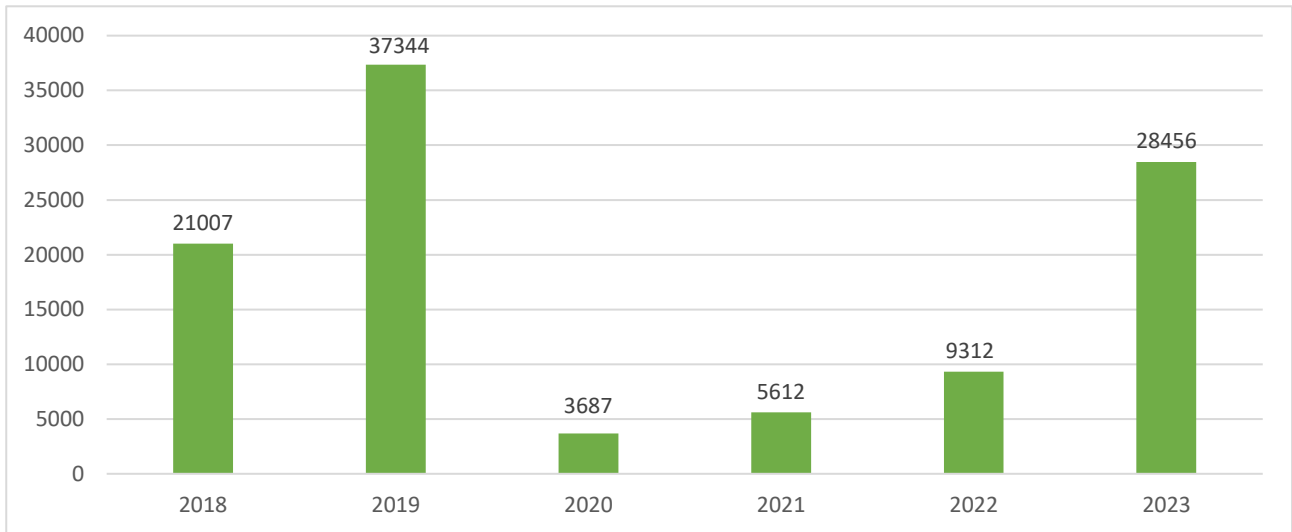
Քաղաքային ժամանցի և հանգստի պարագայում ընդունված է, որ քաղաքային տարածքներն ու միջավայրերը առաջարկեն աշխույժ ժամանցի և հանգստի գոտիներ, ներառյալ թատրոնները, համերգասրահները, կինոթատրոնները, սպորտային մարզադաշտերը, այգիները, առևտրի թաղամասերը, ռեստորանները, սրճարանները և գիշերային կյանքի վայրերը: Ենթակառուցվածքն աջակցում է այս հաստատություններին և զբոսաշրջիկների համար տրամադրում է զվարճանքի բազմազան տարբերակներ: Եթե դիտարկենք «Հասանելության» (Հարմարություններ և ծառայություններ) և «Մատչելության» համատեքստում ապա, անչափ կարևոր են նաև ռեստորաններ, սրճարաններ, առևտրի կենտրոններ, շուկաներ, սպա կենտրոններ, սպորտային օբյեկտներ և այլ հարմարություններ, որոնք բավարարում են զբոսաշրջիկների սննդի, գնումների, հանգստի և զվարճանքի կարիքները: Վերջիններս հիմնականում գտնվում են մասնավոր հատվածի տիրույթում, սակայն այս ենթակառուցվածքը պետք է հաշվի առնի բոլոր այցելուների, ներառյալ հաշմանդամություն ունեցող անձանց հասանելիությունը: Սա ներառում է մատչելի տրանսպորտի, կացարանների, տեսարժան վայրերի և հարմարությունների ապահովում, ինչպես նաև համապատասխան ցուցանակներ և հարմարություններ տարբեր շարժունակության կարիքներ ունեցող մարդկանց համար:

Ինչպես արդեն նշեցինք, տեղեկատվության և հաղորդակցության համատեքստում քաղաքային զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը ներառում է այցելուների զբոսաշրջիկների տեղեկատվական կենտրոնը, զբոսաշրջային գրասենյակները, առցանց հարթակներ, բջջային հավելվածներ և այլ հաղորդակցման ուղիներ, որոնք զբոսաշրջիկներին տրամադրում են համապատասխան և արդի տեղեկատվություն նպատակակետի, նրա տեսարժան վայրերի և հասանելի ծառայությունների մասին: 2018 թվականից Երևանում գործում են առաջին համայնքապատկան զբոսաշրջային տեղեկատվական երկու կենտրոններ, որոնք այցելուներին տրամադրում են ուղեցույցներ, քարտեզներ, բրոշյուրներ, օժանդակում զբոսաշրջային վայրերի, իրադարձությունների, տրանսպորտի և այլ համապատասխան տեղեկությունների վերաբերյալ: Այս կենտրոնները արժեքավոր կառուցված ռեսուրս են զբոսաշրջիկների համար, ովքեր փնտրում են տեղեկատվություն և առաջարկություններ (Տե՛ս, Նկար 3)⁷ Քաղաքն ունի զբոսաշրջային պաշտոնական «այցելիք Երևան» հարթակը, որը բաղկացած է եռալեզու կայքից և հավելվածից, որը գործում է 2022 թվականից:

⁷ Ըստ մեր հարցումների 2018 - 2023 թ. դեկտեմբերի 30-ը Երևանի զբոսաշրջային տեղեկատվական աջակցության և քաղաքացիների սպասարկման կենտրոնները սպասարկել են 105.418 այցելու՝ աշխարհի շուրջ 75 երկրից:

Թոփ երկրներն են՝ ՌԴ, Իրան, ԱՄՆ, Ֆրանսիա, Գերմանիա, Իսպանիա, Իտալիա, Նիդերլանդներ, ԱՄԷ, Չինաստան, Միացյալ Թագավորություն, Կորեա:

Այցելուների կողմից տրված ամենաշատ հարցերը վերաբերվում են՝ Երևանի և Հայաստանի քարտեզին, Երևանի և Հայաստանի մասին ընդհանուր տեղեկատվությանը, մարզային տրանսպորտին, Երևանից դեպի օդանավակայան գնացող երթուղուն, Երևան Միթի Տուրի մասին տեղեկատվությանը, թանգարաններին, մետրոյի քարտեզին, տուրիստական գործակալություններին, Թբիլիսի գնացող տրանսպորտի և գնացքի մասին տեղեկատվությանը, տարադրամի փոխանակման կետերին:

«Երևան քաղաքի զբոսաշրջային տեղեկատվական կենտրոնների» այցելությունների քանակական ցուցանիշները 2018-2023 թթ.

Ժամանցի և հանգստի տեսանկյունից քաղաքը խնդիր ունի ժամանցային վայրերի բազմազանության: Քաղաքի թատրոնները, համերգասրահները և ցուցահանդեսային կենտրոնները, չնայած սակավաթիվ են, այնուամենայնիվ, տարվա ընթացքում հյուրընկալում են տարբեր մշակութային միջոցառումներ, փառատոններ, համերգներ և ցուցահանդեսներ:

Գնումների համատեքստում կարելի է համարել, որ Երևանում կան բազմաթիվ առևտրի կենտրոններ, հուշանվերների խանութներ և շուկաներ, որտեղ զբոսաշրջիկները կարող են ուսումնասիրել և գնել տեղական արհեստագործ պարագաներ, ավանդական ապրանքներ, հուշանվերներ և հայկական արվեստի գործեր: Որպես նմանատիպ ենթակառուցվածք, հրաշալի օրինակ է Երևանյան բացօթյա Վերնիսաժը:

Անվտանգության համատեքստում կարծես թե խնդիր չկա, բայց համեմատելով, Ուզբեկստանի, Իսրայելի և այլ երկրների քաղաքների հետ, Երևանում առկա չէ համայնքային ոստիկանությունը: Քաղաքային զբոսաշրջային ենթակառուցվածքը կենտրոնացած է զբոսաշրջիկների անվտանգության և անվտանգության ապահովման վրա: Սա ներառում է ոստիկանության ներկայությունը, արտակարգ իրավիճակների ծառայությունները, լավ լուսավորված փողոցները, հսկողության համակարգերը և այցելուների անվտանգության միջոցների մասին տեղեկատվություն: Սկսած 2023 թվականի հուլիսից Երևանում քաղաքային իշխանությունը դիտարկում է ստեղծել համայնքային ոստիկանություն [Երևանի քաղաքապետարանի պաշտոնական կայք]:

Ինչ վերաբերվում է շրջակա միջավայրի կայունությանը, ապա կայուն քաղաքային զբոսաշրջության ենթակառուցվածքը նպատակ ունի նվազագույնի հասցնել քաղաքներում զբոսաշրջության գործունեության շրջակա միջավայրի վրա

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

ազդեցությունը: Սա կարող է ներառել էկոլոգիապես մաքուր տրանսպորտային տարբերակներ, թափոնների կառավարման համակարգեր, էներգաարդյունավետ պրակտիկա և կայուն զբոսաշրջության պրակտիկաներ խթանող նախաձեռնություններ:

Քաղաքային զբոսաշրջության ռեսուրսներն ու ենթակառուցվածքները վճռորոշ դեր են խաղում զբոսաշրջիկների ներգրավման, նրանց հաճելի փորձառություններ տրամադրելու և տեղական տնտեսությանն աջակցելու գործում: Լավ զարգացած ենթակառուցվածքը բարձրացնում է քաղաքի մրցունակությունը որպես զբոսաշրջային վայր և նպաստում քաղաքային զբոսաշրջության փորձի ընդհանուր որակին:

Եզրակացություն

Ամփոփելով կարող ենք արձանագրել, որ ներկա պահին Երևան քաղաքում քաղաքային զբոսաշրջության ոլորտում Երևանի ներուժը կարող է իրացվել ռազմավարական պլանավորման, շուկայավարման և ենթակառուցվածքների և մշակութային արժեքների մեջ շարունակական ներդրումների միջոցով: Քաղաքի կարևոր հնագիտական և մշակութային մի շարք ռեսուրսներ լիովին զարգացած չեն: Մեծ ներուժ ունեցող Երևանի քարայրը, որը բացառիկ հուշարձան է Հրազդանի գետի ափին, գտնվում է անմխիթար վիճակում: Հուշարձանին մոտենալու արահետ անգամ չկա, ցուցանակներ առկա չեն, պահպանության և կոնսերվացման մոտեցումներ ցուցաբերած չեն, որը կարող է հրաշալի ենթակառուցվածք դառնալ քաղաքի համար: Նմանատիպ վիճակում են գտնվում վերջին տարիներն հայտնաբերված գինու հնձանները Երևանի Դավմայի այգիների տարածքում: Այս ամենին անհրաժեշտ է պետական և համայնքային մոտեցում՝ ներդրումների միջոցով ձևավորել և զարգացնել արդեն գոյություն ունեցող ռեսուրսները: Խորհրդային Երևանում ստեղծված ճոպանուղին, որը կապում էր քաղաքի կենտրոնը Նորք-Մարաշ վարչական շրջանին, նույնպես գտնվում է անմխիթար վիճակում, այն չի գործում, բայց այն նույնպես ներդրումների արդյունքում կարող է լավ զարգացած և ժամանակակից ենթակառուցվածքի վերածվել: Զբոսաշրջության փոփոխվող միտումներին կանոնավոր գնահատումները և հարմարեցումները կարող են նպաստել քաղաքի երկարաժամկետ հաջողությանը որպես զբոսաշրջային ուղղություն:

Ամփոփելով վերոնշյալ ռեսուրսները և ենթակառուցվածքները, կարելի է փաստել, որ այնուամենայնիվ Երևան քաղաքի համար առկա են մի շարք փոփոխությունների կառավարման մեթոդներ, որոնցից են.

- Քաղաքի կառավարման մոդելների արդիականացումը,
- Քաղաքի նյութատեխնիկական բազայի, գույքի և ենթակառուցվածքների բարելավումը,
- Զբոսաշրջային և մշակութային հասանելիության ապահովումը, (նաև ներառականության / մատչելիության տեսանկյունից)
- Զբոսաշրջային և մշակութային ապակենտրոնացում
- Կրթամշակութային և փորձառնական ծրագրերի նախատեսում

Այս ենթակառուցվածքները բարելավելու արդյունքում, այն կնպաստի Երևան այցելող զբոսաշրջիկների համար հյուրընկալ և հարմար միջավայրի ստեղծմանը, ընդլայնելով նրանց փորձը և հնարավորություն տալով ուսումնասիրել քաղաքի հարուստ մշակութային ժառանգությունն ու տեսարժան վայրերը: Այսպիսով, զբոսաշրջային ենթակառուցվածքը զբոսաշրջության զարգացման հիմքն է: Զբոսաշրջային ենթակառուցվածքներում ներդրումները կարևոր են զբոսաշրջիկների ժամանումների ավելացման համար և նպաստում են այցելուների գոհունակությանը և մոտիվացիային:

Զբոսաշրջության արդյունաբերությունը չի կարող հաջողությամբ զարգանալ առանց համապատասխան զբոսաշրջային ենթակառուցվածքի, որն ապահովում է զբոսաշրջության նյութական բաղադրիչը և կարևոր դեր է խաղում զբոսաշրջիկների կարիքները բավարարելու գործում: Որպեսզի զբոսաշրջային ուղղությունները բավարարեն զբոսաշրջիկների պահանջները, անհրաժեշտ է մեծ գումարներ ներդնել տուրիստական ենթակառուցվածքներում: Այս առումով յուրաքանչյուր քաղաք պետք է խրախուսի առկա զբոսաշրջային ներուժի առավելագույն օգտագործումը, որի գրավչությունը կարող է գրավել զգալի թվով զբոսաշրջիկների:

Երևանում առկա ռեսուրսները և զբոսաշրջային ներուժը, որպես զբոսաշրջային ուղղություն, ընդունակ է հանդես գալ որպես առանձին զբոսաշրջային ուղղություն:

Կարծում ենք, որ զբոսաշրջային ենթակառուցվածքը զբոսաշրջության զարգացման և նպատակակետում առկա ռեսուրսների օգտագործման հիմքն է: Ինչպես արդեն նշեցինք, անհրաժեշտ է քաղաքի ենթակառուցվածքներում կատարել ներդրումներ, խթանել պատասխանատու զբոսաշրջային գործիքակազմ՝ կատարելու համընթաց քայլեր այն կառավարելու համար: Անհրաժեշտ է լուծել նաև մարդկային ռեսուրսների խնդիրը: Զբոսաշրջության շահագրգիռ կողմերի և տեղական համայնքի միջև համագործակցությունը կարող է վճռորոշ դեր խաղալ քաղաքի զբոսաշրջության երկարաժամկետ հաջողության համար, ուստի վերը թվարկված առաջարկությունները անհրաժեշտ է դիտարկել կայուն զբոսաշրջությունն ապահովելու համատեքստում:

Գրականության ցանկ

1. Mamirkulova, Gulnara, Jianing Mi, Jaffar Abbas, Shahid Mahmood, Riaqa Mubeen, and Arash Ziapour. 2020, New Silk Road Infrastructure Opportunities in Developing Tourism Environment for Residents Better Quality of Life. *Global Ecology and Conservation* 20: pp 1-19.
2. Sinclair, M. Thea. 1998. Tourism and economic development: A survey. *Journal of Development Studies* 34, p. 51.
3. Seetanah, Boopen, Thanika Devi Juwaheer, Matthew John Lamport, Sawkut Rojid, Raja Vinesh Sannasee, and Ushad Subadar Agathee. 2011. Does infrastructure matter in Tourism Development? *University of Mauritius Research Journal* 17, pp 89–108.
4. Raina A. *Ecology, Wildlife and Tourism Development: Principles, Practices and Strategies*. Delhi: Sarup & Sons, 2005, 336 p.

5. Tigran Harutyunan, Architectural Guide Yerevan, Dom publishers, 2018, pp 68-69.
6. Սարգսյան Հ., «Քարավանատնից մինչև ժամանակակից հյուրանոց», Երևան Գիտական Հոդվածների ժողովածու, Երևան 2006թ., էջեր 187-189:
7. Երևան քաղաքի զբոսաշրջության զարգացման հայեցակարգ (վերջին մուտքը՝ 25.12.2023թ.)
www.yerevan.am/uploads/media/default/0001/94/61229b9495224af7468c26d24738e8646d28bee8.pdf
8. Երևանի քաղաքապետարանի պաշտոնական կայք, Քաղաքային տնտեսություն, զբոսաշրջություն (վերջին մուտքը՝ 12.02.2024թ.),
<https://www.yerevan.am/hy/tourism/>

THE MAIN POTENTIAL OF TOURIST RESOURCES AND INFRASTRUCTURES IN THE CONTEXT OF URBAN TOURISM IN YEREVAN

Gevorg Orbelyan

Researcher

EUA, Chair of Management

orbelyangevorg@gmail.com

Abstract

The current article provides a brief overview of the potential development of tourism resources and infrastructure in Yerevan. Since resources and infrastructure are important in the development of urban tourism, which is considered the material basis of sustainable tourism and the economic growth potential of tourism, an attempt has been made to globally represent the classification categories and general perceptions of both resources and infrastructure. The article includes definitions from natural resources to social resources, from infrastructure to transportation, accommodation, security, and environmental sustainability. As is well known, the rational development of the tourism sector is directly related to the tourist potential; however, all the resources and infrastructure that we have tried to present through the simultaneous descriptions of the city of Yerevan can contribute to the construction of a more effective vision of the city, can also satisfy the various needs of a wide flow of tourists, and, if used correctly, can contribute to the development of tourism. This study aims to help create concepts and strategies that, through the necessary investments in the city's infrastructure, promote a responsible tourism toolkit and take parallel steps to boost local infrastructure development. Naturally, the important role and significance of Yerevan in the tourist market of the Republic of Armenia have also been irreversibly established, as it is the center of the main cultural and tourist infrastructures of the state, the capital of all Armenians, and the main carrier of the country's human resources.

Keywords: Yerevan, urban tourism, resources, infrastructures, potential, development.

Ներկայացվել է՝ 18.03.2024թ.

Ուղարկվել է գրախոսման՝ 06.05.2024թ.